

# DANSBANAN I HALLINDEN

## HÄR FÖRENADES NYTTA MED NÖJE

För en generation bohuslänningar är danserna på Hallindens festplatslevande minnen. Det lades ned ett stort ideellt arbete för att bygga den nöjesplats som nu bara kan anas under höstens lövtäcke. Här lades den ekonomiska grunden till många av Lysekils arbetarkommuns valrörelser.

**HALLINDEN:** Idag är Hallinden ett vägkryss som leder till Sotenäset, Lysekil och riksvägen. Från 1920 till 1958 var Hallinden ett bygdefesternas eldorado med politiskt anknytning. Arbetarekommunen i Lysekil drev festplatsen vars inkomster lade den ekonomiska grunden till många goda valrörelser.

Liseberg har sin berg- och dalbana och något av den markstrukturen mötte Robert Hansson, Hjalmar Sörensen, Karl Kallen och Olof Söderman när de första gången vandrade på markerna.

Skulle det bli en festplats här fordrades en stor arbetsinsats. Medlemmarna fick lägga ner många tusen arbetstimmar för att skapa plats för några festdagar per sommar.

### **Med vänster hand**

Det fanns gott om snickare bland socialdemokraterna och en årshistorik deklarerar stolt att den första dansbanan byggdes av tre vänsterhänta snickare! Mid-och sommarfester var de stora begivenheterna.

Från hela länet, Dalsland, Västergötland och Halland kom det folk till Hallindenfesterna som under de första åren bjöd på dans, sångare, eldslukare, damen utan underkropp, världens starkaste karl, pilkastning, armkroksdragning, handtag och tävling i att så snabbt som möjligt riva sönder den tjockaste telefonkatalogen. Titeln vanns flera gånger av Algot Kvist, gårdskarlar från Lysekil.

### **Cykel populärt**

Från Lysekil och Uddevalla gick extratåg och på Lysekilståget anbefalldes nykterhet när konduktör Jonsson tjänstgjorde. Jonsson var godtemplare och kastade av passagerare som drack alkohol under resan.

Flertalet av besökarna cyklade berättar Sven Lidman, Bokenäs, journalist på Kuriren och festbesökare. Hallindenfesten var en begivenhet av samma dignitet som Rabbalshede marknad under 50-talet. Flera tusen besökare kom varje festdag.

Efter slitsamma veckor var det roligt att göra något annorlunda, säger Lidman som aldrig funderade över om festerna hade något med kultur att göra.

Några stora attraktioner var det aldrig frågan om minns Lidman.

Kortspel förekom på en rad platser inom och utanför festplatsen, säger Lidman. Gängen satt eller låg i gräset och spelade poker eller bondtolva.

Festplatsen gjorde stora inköp där allt inhandlades från kooperationen.

Undantaget var när kaffekokarna behövde en rensnål till primusköket. Den köptes i den privata diversehandeln som låg granne med festplatsen,

På plats vid festerna fanns Lysekils och Brastads fjärdingsman samt landsfiskal Nyblom vars uppsyn och myndighet fick fulla att nyktra till eller strama upp sig. Av naturliga skäl var det så och så med nykterheten och många sov lugnt i buskagen när festen var slut på natten. Just spritförtäringen vållade debatt när arbetarekommunen, 1952 hade möte. Där fanns stadens son, Bertil Gustavsson redaktör i Stockholm, som erinrade om partiets kulturprogram och som tyckte att festerna i Hallinden var att slå sönder arbetarkulturen. Gustavsson hade besökt Hallinden och funnit arrangemangen under all kritik och ovärdiga arbetarekommunen.

Därefter följde debatt minns Sven Lidman som tecknat ner arbetarekommunens historia.

Alla lysekilsbor försvarade festen som endast hölls två gånger per år. Försök att ha program med kulturella inslag hade prövats men misslyckats. En talare undrade om *”det kunde vara mer kulturellt att på Berns i Stockholm dricka grogg ur slipade glas än att ligga i en skogsbacke i Hallinden och ta en klämtare ur en fickflaska”*

### **Musik på tåget**

Förutom midsommarfesten som pågick i två dagar hölls en högsommarfest. Bror Larsson i Lysekil spelade under många år på festerna och berättar att musikerna åkte i godsfinkan då instrumenten tog för stor plats i passagerarvagnarna.

Just kommunikationerna orsakade problem när det 1959 arrangerades Hallindenfest. Bilen hade gjort sitt intåg och cykel och tåg lockade allt färre. Polisen krävde 1400 parkeringsplatser och arrangörerna hittade bara 1000. Detta innebar att man 1958 hade den sista festen. Försök gjordes 1959 men

markägaren ville inte fortsätta att arrendera ut mark och några andra lämpliga festplatser fanns det inte i Hallinden.

Festplatsens inventarier annonserades ut och 19 anbud lämnades. För högsta anbudet, 1650 kronor, fick köparen, en nordbohusläning, tjock plank från dansbanan och allt som fanns på platsen. Planken blev sedermera sjöbodrar och bryggor i köparens hemkommun. Därmed var det slut på 38 års fest i Hallinden.

**Terje W Fredh**

## MUSIKEN OCH SKRATTEN HAR TYSTNAT SEN LÄNGE

**HALLINDEN:** - Den vackraste festplatsen i Bohuslän låg i Hallinden, säger Robert Hansson som under många år var med och ordnade festerna. Festerna arrangerades av Lysekils arbetarekommun och hade en status som kunde mäta sig med Rabbalshede marknad. 34 år efter sista festen gjorde Robert en minnenas vandring i höstfagra marker i Hallinden.

*Det var väldigt vad det har växt igen,* är Robert Hanssons första kommentar när han vandrar in på lantbrukare Erikssons ägor där festplatsen låg. Späda trädskott från 1940 har i dag blivit stora träd.

Platsen upptäcktes kring 1910 av godtemplarlogen och drömmen om en festplats började växa fram. Nu blev det arbetarekommunen som tog vid.

### **Servering och talarstol**

Vid stengårdsgården låg entrén och på andra sidan de två vattenbrunnar som grävdes ner med många ringar. Där bortom låg serveringen och ovanför backen fanns talarstolen och Bohusläns största dansbana. Robert pekar ut platserna där tivoligrejorna monterades upp.

*Jag minns när vi skulle montera upp den första högtalaranläggningen på 40-talet,* säger Robert. *Det var en tung rackare som skulle hängas upp i ett träd. Med mycket möda och massor av kabel fick vi högtalaren på plats. Ljudet var starkt. Det gick i dalgången ner mot järnvägen och orsakade klagomål från*

*prästen i Bro som på den tiden var motståndare till festerna. I två halvcirklar låg bodarna för pilkastning, porslinskrossning, med porslin köpt på auktion i Havsbadet, skjutning och lotterier. På en liten höjd stod ställningar där man smällde av fyrverkeriet.*

Veckan före midsommar jobbade ett 50-tal män och kvinnor och med första tåget på midsommarafton anlände de som skulle finslipa festplatsen inför kvällen.

En av de viktiga uppgifterna var att förse parken med elström. Över dansbanan hängde sex rader med lampor. Stora insatser för att skapa ljus långt från samhällets elnät, gjordes av Olof Söderman, Linus Levin och Gustav Johansson. Då liksom i dag var godiskiosken en viktig detalj som i många år sköttes av Ragnar Nydén som valde ut medarbetare som inte åt för mycket av lagret.

*Vi får inte glömma alla de kvinnor som fest efter fest ställde upp och hjälpte till, säger Robert.*

Vackra somrar blandades med regniga då arrangörerna tvingades täcka marken med halm och granris.

*När vi dagen efter städade hittade vi skor som fastnat i leran, säger Robert. Det betydde att många gick barfota hem.*

*Kring klockan 20.30 var det full snurr, berättar Robert. Upp till 6 000 personer kunde besöka Hallinden om vädret var fint.*

### **Tam rysk björn**

*De riksbekanta artisterna var dyra och vi satsade mer på lokala förmågor.*

*Några år hade vi något så ovanligt som en tam björn, ägd av en ryss som också hade med sig en ung flicka som sjöng. Björnen stod tjudrad vid träden och medan ryssen gjorde entré och flickan sjöng slickade björnen i sig de myror som kröp på träden.*

För det mesta gick det lugnt till i Hallinden. Mest förargad var landsfiskalen på kortspelarna. Det var också kortspel som orsakade att Robert fick agera sjukvårdare. En som förlorat pengar i kortspel drämde en vass sten i huvudet på sin motspelare. Skallen sprack och blodet rann ymnigt över ansiktet ner till hakan.

*Jag kunde se rakt ner i huvudet, säger Robert som drog ihop skallen med breda gasbindor och häfta varefter mannen åkte taxi till Lysekils sjukhus.*

*Annars var det inte så mycket slagsmål som ryktet gjorde gällande, anser Robert.*

## **Gav pengar**

Hallindenfesterna gav pengar och inkomsterna som arbetarekommunen fick var begärliga för tidningen Kuriren som behövde pengar. Genom skicklig disponering av inkomsterna lyckades Hallindenkommittén säkra pengar till de avsedda ändamålen.

*Men visst var det en kamp om kronorna, säger Robert. Arrendatorn ville ha mer och många gånger var det svårt att till rätt pris arrendera mark för parkeringen. Till detta kom att prosten i Bro fram till 1950 var motståndare till alla former av fester i Hallinden.*

Victor Samuelsson, Gunnar Rosén, Einar Franzén, Folke Johansson, Evald Borg och många andra passerar revy när Robert berättar om dem som ideellt arbetade på festplatsen. För i nästan 40 år bestod arbetskraften vid sommarfesterna av enbart oavlönade arbetare.

*Efter festens slut tog vi tåget till Lysekil, minns Robert. Kassakistan omvirad med en kätting och lås bar han på axeln från järnvägsstationen och hem. Trots att kistan innehöll mycket pengar blev han aldrig antastad.*

I dag växer festplatsen igen, men fortfarande finns det många av de 100 000 besökarna som med nöje minns Hallinden.

Terje W Fredh